Scholarly Bimonthly of Education Strategies in Medical Sciences
Volume 8, Issue 3, July-August 2015
Pages: 131-136
Type: Descriptive Study

Assessing the Quality of Teaching Process; Lamerd School of Nursing

Hashemi S.A.* ***PhD*****, Abbasi A.**[1] ***MSc***

*Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities & Social Sciences, Lamerd Branch, Islamic Azad University, Lamerd, Iran
[1]Educational Administration Department, Psychology & Educational Sciences Faculty, Shiraz University, Shiraz, Iran

Abstract

Aims: Today, the quality improvement is at the head of the organization duties and their main concern. Identifying strengths and weaknesses, identifying opportunities and threats and efforts to improve the situation and achieve favorable status and earn top spot are the most important tasks of organizations, including universities. This study aimed to assess the quality of the teaching process in Lamerd nursing faculty from the viewpoint of students.

Instrument & Methods: This descriptive-survey study was performed in 95 nursing students of Lamerd nursing faculty who were entered to the study by census method. Data gathering tool was the researcher-made questionnaire of professors' quality assessment. Data analysis was done by MANOVA method.

Findings: From the viewpoint of students, teaching quality of teaching was not good in all studied elements. There were significant differences in "Technology selection" between the viewpoints of 2012 and 2014 entered students (p=0.001) and also in "assessment and evaluation" between the viewpoints of 2012 and 2013 entered students (p=0.03). There were also significant differences in classroom management (p=0.008), the dynamics of learning (p=0.02) and assessment and evaluation (p=0.01) between boys and girls.

Conclusion: The quality of teaching is lower than average in targets selection, class management, learning strategy, content regulation, the dynamics of learning, technology selection and assessment and evaluation in Lamerd nursing faculty from the viewpoint of students.

Keywords
Teaching [http://www.ncbi.nlm.nih.gov/mesh/68013663];
Students, Nursing [http://www.ncbi.nlm.nih.gov/mesh/68013338];
Nursing [http://www.ncbi.nlm.nih.gov/mesh/68009729]

*Corresponding Author
Tel: +987152720103
Fax: +987152721232
Address: Deputy of Education and Students, Islamic Azad University, Lamerd, Iran
hmd_hashemi@yahoo.com
Received: May 10, 2015 Accepted: June 1, 2015 ePublished: August 10, 2015

ارزیابی کیفیت فرآیند تدریس؛ دانشکده پرستاری لامرد

سیداحمد هاشمی* PhD
گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، واحد لامرد، دانشگاه آزاد اسلامی، لامرد، ایران
ابوالفضل عباسی MSc
گروه مدیریت آموزشی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شیراز، شیراز، ایران

چکیده
اهداف: امروزه بهبود کیفیت در راس امور سازمان‌ها قرار دارد و از دغدغه‌های اصلی آنها است. شناسایی نقاط ضعف و قوت، تشخیص فرصت‌ها و تهدیدها و تلاش برای بهبود وضعیت موجود و رسیدن به وضعیت مطلوب و کسب جایگاه برتر از مهم‌ترین وظایف سازمان‌ها از جمله دانشگاه‌ها است. پژوهش حاضر با هدف بررسی کیفیت فرآیند تدریس در دانشکده پرستاری لامرد از دیدگاه دانشجویان انجام شد.
ابزار و روش‌ها: این پژوهش توصیفی- پیمایشی در ۹۵ دانشجوی دانشکده پرستاری شهر لامرد که به‌روش سرشماری وارد مطالعه شدند انجام شد. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسش‌نامه محقق‌ساخته سنجش کیفیت اساتید بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از تحلیل واریانس چندمتغیره انجام شد.
یافته‌ها: از دیدگاه دانشجویان، کیفیت تدریس اساتید در تمامی مولفه‌های مورد بررسی وضعیت مطلوبی نداشت. "انتخاب تکنولوژی" در دو سطح سال ورود ۱۳۹۱ و ۱۳۹۳ (p=۰/۰۰۱) و "سنجش و ارزش‌یابی" در دو سطح سال ورود ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ (p=۰/۰۳)، تفاوت معنی‌دار داشتند. همچنین مولفه‌های مدیریت کلاس‌داری (p=۰/۰۰۸)، پویایی یادگیری (p=۰/۰۲) و سنجش و ارزش‌یابی (p=۰/۰۱) بین دو گروه پسران و دختران دارای تفاوت معنی‌دار بودند.
نتیجه‌گیری: کیفیت فرآیند تدریس اساتید در مولفه‌های انتخاب اهداف، مدیریت کلاس‌داری، استراتژی یادگیری، تنظیم محتوی، پویایی یادگیری، انتخاب تکنولوژی و سنجش و ارزش‌یابی در دانشکده پرستاری لامرد از دیدگاه دانشجویان پایین‌تر از حد متوسط است.
کلیدواژه‌ها: تدریس، کیفیت تدریس، دانشجویان، دانشکده پرستاری

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۲/۲۰
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۰۳/۰۹
*نویسنده مسئول: hmd_hashemi@yahoo.com

مقدمه
آموزش عالی به‌عنوان یک سیستم اجتماعی باز ناچار است برای بقای معنی‌دار (مفید و موثر) خود در شرایط پیچیده و متحول محیط راهبردی، به‌گونه‌ای تنوع یابد و رفتار کند که زمینه‌ساز خودبوم سازمان‌دهی فعال، پویا و مستمر سیستم آموزش عالی شود تا در نتیجه آن، این سیستم بتواند در موضع یک سیستم پیش‌رو در روند پرشتاب تحولات ملی، منطقه‌ای و جهانی قرار گیرد [۱]. بنابراین استقرار یک سیستم منسجم بهبود کیفیت به‌منظور پاسخگویی آموزش عالی در محیط آشوبناک ضروری است [۲]. در واقع می‌توان گفت امروزه یکی از چالش‌های فراروی دانشگاه‌های هزاره جدید مفهوم کیفیت و انتظاراتی است که گروه‌های ذی‌نفع از آموزش عالی برای تضمین و اطمینان از این مفهوم دارند [۳]. از این رو در این زمینه نیازمند ارزیابی دقیق هستیم. ارزیابی در حوزه آموزش عالی، یک فرآیند تحلیل سیستماتیک و انتقادی است که به قضاوت‌ها و توصیه‌هایی در زمینه کیفیت نهادها یا برنامه‌های آموزش عالی منجر می‌شود [۴].

به‌طور کلی یکی از مسایل اساسی که دانشگاه‌ها و موسسات آموزشی و پژوهشی با آن مواجه هستند فقدان ارزش‌یابی عملکرد منسجم کیفیت است. در واقع فقدان روش‌های استراتژیک ارزش‌یابی دانشگاه‌ها موجب ابهام عملکرد آنها شده است [۵]. از این رو لازم است برای انطباق و سازگاری و به‌طور کلی پاسخگویی، سیستم کیفیت‌سنجی به‌عنوان یک اصل اساسی در آموزش عالی مورد توجه قرار گیرد. نتیجه این امر ایجاد انسجام درونی و پاسخگویی در فضای رقابتی است [۶]. مبحث کیفیت، چه درونی یا بیرونی، یک موضوع اساسی است که دانشگاه‌های مدرن بر یک مبنای منظم به آن توجه می‌کنند [۷]. *چنگ* و *تام*، کیفیت را مفهومی مبهم و چالش‌زا می‌دانند [۸] و *پاندر*، کیفیت را مفهومی پرپیچ و خم و ناهموار می‌داند که شناخت و تضمین استقرار آن می‌تواند زمینه‌ساز سازواری آموزش عالی شود [۹].

کیفیت در آموزش عالی تمام کارکردها و فعالیت‌ها از جمله؛ آموزش، پژوهش، کارکنان، دانشجویان، امکانات و تجهیزات، خدمات به اقشار جامعه و دانشگاه را در بر می‌گیرد. به‌عبارت دیگر، براساس الگوی عناصر سازمانی برای بهبود کیفیت نظام آموزش عالی، باید به تمام عناصر اعم از درون‌داد، فرآیند، محصول، برون‌داد و پیامدها توجه داشت [۱۰].

تدوین و اجرای برنامه‌ها و طرح‌های مناسب که آرمان‌ها و هدف‌های نظام آموزش عالی را محقق سازد، مستلزم استفاده از ارزیابی است. کیفیت یک شی شامل خواصی است که آن را از انواع اشیای دیگر متمایز می‌سازد [۱۱].

دانشگاه‌ها محیطی ایده‌آل برای تولید و خلق دانش هستند. ارایه آموزش، یکی از مهم‌ترین و اساسی‌ترین وظایف آموزش عالی است [۱۲]. به همین دلیل پرورش افراد خلاق و متفکر و به‌قول *تافلر* "دانشوران و صاحبان اطلاعات سازمان‌یافته" از رسالت‌های عمده نظام‌های آموزشی جوامع است [۱۳] و در این رابطه آموزش‌های دانشگاهی باید بتوانند سهم بسزایی در به‌تحقق‌رسیدن رسالت اصلی نظام آموزشی داشته باشند. در حقیقت، در عصر جهانی‌شدن

اطلاعات، دانشجویان باید بیاموزند که به‌جای انباشت حقایق علمی در ذهن، چگونه بیندیشند، تصمیم بگیرند و درباره امور به‌درستی قضاوت کنند [۱۴]. بنابراین، اهداف آموزشی و برنامه‌های درسی دانشگاهی باید به‌گونه‌ای انتخاب، طراحی و سازمان‌دهی شوند که دانشجویان بتوانند در فرآیند آموزش، بدون جهت‌دادن و به‌طور آزادانه و متفکرانه به کاوش بپردازند، آموخته‌های خود را تلفیق کنند و به‌سوی تعالی گام بردارند [۱۵].

نشست متخصصان و دست‌اندرکاران آموزش عالی کشورهای آفریقایی در سال ۱۹۹۱ در داکار، اهداف و نقش‌های اصلی آموزش عالی را جستجوی حقیقت و توسعه دانش، ایفای نقش حیاتی و اساسی در حل مشکلات جامعه از جمله گرسنگی، فقر و بیماری، پرورش نیروی انسانی متخصص و افزایش درک بین‌المللی معرفی نموده است [۱۶].

کارل گرانت، اهداف آموزش عالی را تربیت معلمان و محققان آینده، تشویق پژوهش در بالاترین کیفیت، تلاش در جهت پاسخ به نیازهای جامعه، ارایه آموزشی که افراد را قادر سازد در دنیای امروز متخصصان شایسته‌ای باشند و به جامعه‌ای که از افراد مختلف با نژادهای متنوع و زمینه‌های اقتصادی و فرهنگی و زبان‌های مختلف تشکیل شده است خدمت نمایند (آموزش چندفرهنگی) بیان نموده است [۱۷]. *بازارگادی* در مورد اهداف و رسالت‌های آموزش عالی نوین چنین بیان می‌کند که؛ ماموریت دانشگاه همان وظایفی است که دانشگاه در جهان معاصر به‌عهده دارد. اما اهداف دانشگاه آن هدف‌هایی است که دانشگاه می‌خواهد به آن برسد. این اهداف با توجه به نقش نوین آنها شامل پاسخگویی به نیازهای جامعه، کمک به پیش‌برد و سرعت‌بخشیدن است [۱۸]. *فیوضات* نیز معتقد است اگر قبول کنیم که رسالت دانشگاه باید از آرمان‌های ملی منشا گیرد و ترجمانی باشد از انتظارات جامعه، در این صورت رسالت اصیل دانشگاه، خدمت به آرمان‌های ملی برای بارورساختن تمدن بزرگ انسانی است. چنین رسالتی ایجاب می‌کند که دانشگاه، هدف‌ها و وظایفی به‌شرح زیر به‌عهده گیرد:

۱) خدمت به توسعه اقتصادی از طریق آموزش و پرورش نیروی انسانی کارآمد. ابداع و نوآوری علمی و فنی و خدمات مستقیم عمرانی.

۲) خدمت به توسعه اجتماعی- سیاسی از طریق آموزش اجتماعی. بررسی و تجزیه و تحلیل آزاد مسایل و پدیده‌های اجتماعی-سیاسی و خدمات مستقیم نوسازی اجتماع.

۳) خدمت به توسعه فرهنگی از طریق آموزش و پرورش کمالات انسانی و معرفت عمومی. تشویق و انگیزش و تسهیل خلاقیت فردی و گسترش فرهنگ علمی [۱۹].

کیفیت، امروزه در راس امور سازمان‌ها قرار دارد و بهبود کیفیت از دغدغه‌های اصلی آنها است. شناسایی نقاط ضعف و قوت، تشخیص فرصت‌ها و تهدیدها و تلاش برای بهبود وضعیت موجود و رسیدن به وضعیت مطلوب و کسب جایگاه برتر از مهم‌ترین وظایف سازمان‌ها از جمله دانشگاه‌ها است [۱۸]. بسیاری از صاحب‌نظران، کیفیت را موجب افزایش بهره‌وری و بهره‌دهی در آموزش عالی ذکر نموده و آن را به‌عنوان ارزش افزوده تعریف می‌کنند. از این منظر، کیفیت نظام آموزش عالی عبارت است از وضعیت دانش‌آموختگان این نظام از نظر دانش، مهارت و توانایی‌های کسب‌شده، به‌طوری که بتوان سطح موجود این قابلیت‌ها، توانایی‌ها و مهارت‌های مکتسب را به نظام آموزشی نسبت داد [۱۹]. به بیان دیگر، یک نظام آموزشی از نظر ارزش افزوده، در صورتی دارای کیفیت است که بتوان گفت صلاحیت‌های علمی، عملی و مهارتی دانش‌آموختگان آن بر اثر کسب تجربه در فرآیند تحصیل در این نظام حاصل شده است [۲۰].

در همین رابطه برخی از مهم‌ترین خصوصیات این مفهوم به این شرح است؛ اولاً کیفیت آموزش دانشگاه نسبی است. کیفیت آموزش می‌تواند پایین یا مطلوب باشد. کیفیت در میان دو حد ابتذال و اصالت در نوسان است. ثانیاً آموزش‌های دانشگاهی یک مفهوم تام است. تام‌بودن کیفیت آموزش دانشگاهی به کلیت نظام آموزش عالی مربوط می‌شود. تام‌بودن مفهوم کیفیت دانشگاه به خصوصیات دوره‌های قبل از دانشگاه (ابتدایی، راهنمایی و دبیرستان) ارتباط می‌یابد و ثالثاً کیفیت آموزش دانشگاهی یک مفهوم پیچیده است. گسترش کمّی نظام آموزش عالی بدون توجه به کیفیت، پیامدهای نامطلوبی به همراه خواهد داشت. آموزش دانشگاهی در سراسر جهان با توجه به نظام آموزش عالی و نقش اطلاعات و ارتباطات تحت تاثیر تغییرات و اصلاحات مهمی قرار گرفته است. این نظام در صورتی از عهده وظایف خود برمی‌آید که از نظر کیفیت آموزشی در وضعیت مطلوبی باشد. دانشجویان مشتریان اصلی دانشگاه‌ها هستند و تعیین ادراک و انتظار آنها از کیفیت خدمات آموزشی می‌تواند اطلاعات با ارزشی در اختیار برنامه‌ریزان جهت ارتقای کیفیت خدمات آموزشی قرار دهد [۲۱].

تاکنون تحقیقات متعددی پیرامون کیفیت آموزش‌های دانشگاهی با متغیرهای مختلف صورت گرفته و نتایج متفاوتی نیز به‌دست آمده است. استفاده از ملاک‌های مورد عمل در گزینش هیات علمی و دانشجو، چگونگی روش تدریس، سازمان‌دهی محتوای آموزشی، سازمان‌دهی فضای آموزش و ارزش‌یابی کلاسی بر کیفیت آموزش موثر است. افزون بر این، بین نظرات اعضای هیات علمی در مورد تاثیر شش عامل آموزش فوق بر کیفیت آموزش بر حسب جنسیت، محل اخذ مدرک تحصیلی، رتبه علمی و دانشکده، تفاوتی دیده نشده است. بین نظرات دانشجویان نیز بر حسب رشته تحصیلی و دانشکده، تفاوتی مشاهده نشده است [۲۲].

کریمیان و همکاران با بررسی ارزیابی درونی کیفیت آموزشی گروه تکنولوژی آموزشی دانشگاه تربیت معلم در ارتباط با هدف‌ها و انتظارات، نشان می‌دهند که وضعیت موجود درون‌دادها، فرآیندها و

برون‌دادهای گروه تکنولوژی آموزشی دانشگاه تربیت معلم نسبتاً مطلوب است و گروه به‌طور کلی در وضعیت نسبتاً مطلوبی قرار دارد [۵]. *خراسانی* و همکاران در بررسی کیفیت آموزش درمانگاهی از دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران نشان می‌دهند که دیدگاه کلی در مورد وضعیت موجود آموزش درمانگاهی (به ویژه دیدگاه فراگیران) منفی بوده و عوامل مهم‌تر منفی‌شدن این دیدگاه، امکان کم فعالیت مستقل، عدم نظارت فعال اساتید، عدم آموزش نسخه‌نویسی و تشخیص‌های افتراقی و فضای فیزیکی نامطلوب هستند [۲۳]. نتایج *چنگیزی‌آشتیانی* و *شمسی* از ارزیابی و تعیین کیفیت خدمات آموزشی دانشگاه علوم پزشکی اراک از دیدگاه دانشجویان حاکی از برآورده‌نشدن انتظارات دانشجویان از خدمات ارایه شده است [۲۴]. *هویدا* و همکاران در تحقیقی به بررسی رابطه بین مولفه‌های سازمان یادگیرنده و بهبود کیفیت آموزش در دانشگاه‌های استان اصفهان پرداخته‌اند. یافته‌های پژوهش نشان داده است که بین نمرات مولفه‌های سازمان یادگیرنده و نمرات بهبود کیفیت آموزش همبستگی مثبت و معنی‌دار وجود دارد [۲۵].

در پژوهش دیگری که *یلماز* و همکاران در خصوص کیفیت خدمات در نظام آموزش عالی ترکیه در دو دانشگاه انجام دادند، هفت عامل مورد ارزیابی قرار گرفت. در این ارزیابی عوامل مدیریت و سازمان‌دهی گروه، دانشجویان، فرآیند یاددهی- یادگیری و دوره‌های آموزشی مورد اجرا وضعیت مطلوبی داشتند، اما دانش‌آموختگان از وضعیت خود راضی نبودند [۲۶].

باید این واقعیت را قبول کرد که اگر کیفیت مراکز آموزش عالی مطلوب نباشد، آینده علمی و پژوهشی کشور اطمینان‌بخش نخواهد بود، زیرا کیفیت پایین آموزش منجر به تربیت نیروی انسانی بی‌کیفیت و فاقد توان علمی و تخصص می‌شود و در نتیجه اهداف برنامه‌های رشد اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی کشور که متکی بر نیروی انسانی ماهر است، محقق نخواهد شد و این عامل، نقش و در حالت کلی، اعتبار وجودی مراکز آموزش عالی را زیر سئوال خواهد برد [۲۷].

هدف اصلی پژوهش حاضر، بررسی کیفیت فرآیند تدریس اساتید در دانشکده پرستاری لامرد از دیدگاه دانشجویان بود.

ابزار و روش‌ها

این تحقیق از لحاظ نوع هدف، کاربردی و از لحاظ نحوه گردآوری داده‌ها توصیفی- پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش، کلیه دانشجویان دانشکده پرستاری لامرد در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ به‌تعداد ۹۵ نفر بودند. با توجه به محدودبودن جامعه آماری برای انتخاب نمونه از روش سرشماری استفاده شد و کلیه دانشجویان مورد ارزیابی قرار گرفتند.

برای گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه محقق‌ساخته استفاده شد. این پرسش‌نامه شامل ۵۰ سئوال بود که در طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت (خیلی‌کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی‌زیاد)، کیفیت فرآیند تدریس اساتید از دیدگاه دانشجویان را در هفت مولفه؛ انتخاب اهداف (با ۷ سئوال)، مدیریت کلاس‌داری (با ۷ سئوال)، استراتژی یادگیری (با ۶ سئوال)، تنظیم محتوی (با ۶ سئوال)، پویایی یادگیری (با ۹ سئوال)، انتخاب تکنولوژی (با ۹ سئوال) و سنجش و ارزش‌یابی (با ۶ سئوال) مورد بررسی قرار می‌داد. روایی این پرسش‌نامه با نظر متخصصان مورد تایید قرار گرفت و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۲ محاسبه شد.

پس از تایید نهایی، پرسش‌نامه‌ها در اختیار نمونه‌ها قرار گرفت و پس ۳ روز جمع‌آوری شدند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش‌های آمار توصیفی (فراوانی، درصد، میانگین آماری) و روش‌های آمار استنباطی انجام گرفت. به این صورت که برای بررسی تفاوت بین دیدگاه‌های دانشجویان در ارتباط با مولفه‌های کیفیت تدریس با توجه به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی آنها (سال ورود به دانشگاه و جنسیت) از آزمون تحلیل واریانس چندمتغیره استفاده شد. برای بررسی دقیق‌تر این مساله، آزمون تحلیل واریانس یک‌راهه و آزمون شفه نیز مورد استفاده قرار گرفت.

جدول ۱) اطلاعات توصیفی (درصد فراوانی پاسخ‌ها و میانگین آماری نمرات) مربوط به مولفه‌های سنجش کیفیت تدریس اساتید از دیدگاه دانشجویان دانشکده پرستاری لامرد

میانگین نمرات	خیلی‌کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی‌زیاد
انتخاب اهداف					
۱۶/۴۶±۴/۸۵	۱۵/۸۹	۴۵/۸۷	۲۶/۷۰	۱۰/۵۶	۰/۸۶
مدیریت کلاس‌داری					
۱۶/۹۴±۵/۱۶	۱۹/۶۳	۳۸/۱۰	۲۴/۴۰	۱۵/۵۷	۲/۰۱
استراتژی یادگیری					
۱۴/۴۶±۴/۷۳	۱۵/۱۵	۴۶/۴۸	۲۵/۶۰	۷/۷۵	۵/۰۶
تنظیم محتوی					
۱۴/۵۳±۴/۱۰	۱۵/۶۵	۴۴/۲۶	۲۴/۵۶	۱۲/۷۸	۲/۵۳
پویایی یادگیری					
۲۰/۹۶±۵/۷۰	۲۰/۵۴	۳۹/۹۶	۲۶/۰۴	۱۲/۱۱	۰/۸۹
انتخاب تکنولوژی					
۲۱/۳۳±۵/۷۱	۱۸/۰۵	۴۴/۳۲	۲۳/۵۶	۱۱/۱۱	۳/۱۵
سنجش و ارزش‌یابی					
۱۳/۷۴±۳/۱۴	۲۰/۷۰	۴۰/۵۸	۲۸/۲۶	۱۰/۰۸	۰/۶۶

یافته‌ها

براساس نتایج تحقیق، ۲۶ نفر از شرکت‌کنندگان در پژوهش پسر (۲۷/۴٪) و ۶۹ نفر دختر (۷۲/۶٪) بودند. همچنین ۲۷ نفر ورودی سال اول (۲۷/۴٪)، ۳۶ نفر ورودی سال دوم (۳۷/۹٪) و ۳۲ نفر ورودی سال سوم (۳۳/۷٪) بودند. دیدگاه دانشجویان در مورد کیفیت تدریس اساتید در دانشکده پرستاری لامرد، در تمامی

مولفه‌های مورد بررسی در حد کمتر از متوسط بود، به‌طوری که در مجموع، اکثریت پاسخ‌ها به گزینه‌های "کم" و "خیلی‌کم" تعلق داشت (جدول ۱).

متغیر انتخاب تکنولوژی در دو سطح سال ورود ۱۳۹۱ و ۱۳۹۳ (p=۰/۰۰۱) و متغیر سنجش و ارزش‌یابی در دو سطح سال ورود ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ (p=۰/۰۳)، تفاوت معنی‌دار داشتند. همچنین سه متغیر از مولفه‌های کیفیت تدریس شامل مدیریت کلاس‌داری (p=۰/۰۰۸)، پویایی یادگیری (p=۰/۰۲) و سنجش و ارزش‌یابی (p=۰/۰۱) به‌طور مجزا در دو گروه پسر و دختر دارای تفاوت معنی‌دار بودند.

بحث

روان‌شناسان تربیتی، دانشجو و نیاز او را محور تعیین هدف آموزشی می‌دانند و هر گونه فعالیت آموزشی خارج از نیاز، علاقه، رغبت و توانمندی او را بی‌ثمر به‌شمار می‌آورند. این در حالی است که جامعه‌شناسان، تحلیل مسایل و مشکلات جامعه را منبع اصلی هدف آموزشی می‌دانند. آنان معتقدند که ابتدا باید مشکلات اجتماعی مشخص شوند، سپس براساس آن، هدف‌های آموزشی پیش‌بینی و تعیین شود. براساس نتایج این تحقیق، دیدگاه دانشجویان در مورد انتخاب اهداف درسی در دانشکده پرستاری، در مجموع کمتر از متوسط بود، به‌طوری که در مجموع ۶۱/۷۶٪ پاسخ‌ها به گزینه‌های "کم" و "خیلی‌کم" تعلق داشت. از این رو لازم است برنامه‌های آموزشی مدونی در رابطه با اصول طراحی اهداف آموزشی و ضرورت آن طراحی و تدوین شود.

مهم‌ترین دغدغه اساتید اداره کلاس یا به‌تعبیری مدیریت کلاس درس است. برقراری نظم و کنترل کلاس و تدریس موفق، مجموعه نگرانی‌های این گونه اساتید است. بنابراین آگاهی از مفهوم مدیریت کلاس و راهبردهای آن، راهی برای رفع این نگرانی‌هاست. براساس نتایج تحقیق، دیدگاه دانشجویان در مورد مدیریت کلاس‌داری در ارتباط با کیفیت تدریس، کمتر از متوسط بود، به‌طوری که حدود ۵۸٪ پاسخ‌ها مربوط به گزینه‌های "کم" و "خیلی‌کم" بود. نتایج تحقیق بیانگر این است که از دیدگاه دانشجویان، اساتید در رابطه با مهارت مدیریت کلاس‌داری نتوانسته‌اند کیفیت‌بخش فعالیت‌های آموزشی خود باشند.

یکی از مولفه‌های مهم دیگر در کیفیت‌بخشی به فرآیند تدریس، تعیین استراتژی‌های یادگیری است. برخی اعتقاد دارند به‌منظور اجرای برنامه درسی در کلاس، باید استراتژی‌ها را تعیین نمود. اما قبل از انتخاب محتوی، لازم است طراح برنامه درسی، استراتژی‌ها را بشناسد و در نوشتن، طراحی و انتخاب محتوی دخالت دهد. براساس نتایج تحقیق، حدود ۶۲٪ پاسخ‌های دانشجویان در مورد استراتژی‌های یادگیری مربوط به گزینه‌های "خیلی‌کم" و"کم" بود. همان طور که نتایج نشان می‌دهد، اساتید نیازمند این هستند که در رابطه با استراتژی‌های یادگیری مهارت‌های خود را توسعه دهند.

ضعیف‌بودن محتوی حاصلی جز هدررفتن وقت و نیرو نخواهد داشت و نامرتب‌بودن مطالب موجب می‌شود که مربی با معلومات قوی و دانسته‌های فراوان، هنگام روبه‌روشدن با نوجوانان و جوانان نداند از کجا باید شروع کرد. قراردادن هر مطلب در جای خود و تنظیم منطقی مجموعه سخن، یک هنر است. براساس نتایج تحقیق، دیدگاه دانشجویان در مورد تنظیم محتوی در ارتباط با کیفیت تدریس در دانشکده پرستاری، در مجموع کمتر از متوسط بود، به‌طوری که حدود ۶۰٪ پاسخ‌ها به گزینه‌های "خیلی‌کم" و "کم" مربوط بود. نارضایتی دانشجویان از مهارت‌های اساتید در تنظیم محتوی از جمله نتایج این تحقیق است که مسئولان آموزش عالی را ناگزیر می‌سازد در این رابطه برنامه‌های مدونی را در دستور کار خود قرار دهند.

امروزه ضرورت توجه به یادگیری پویا و فعال در فرآیندهای آموزشی اهمیت و ضرورت اساسی دارد. به‌عبارتی، فرآیندهای آموزشی باید به سمتی هدایت شوند که یادگیری از انباشتگی ذهنی جدا شده و فراگیر به یک یادگیرنده خودمحور تبدیل شود. این امر زمینه‌ساز یادگیری مادام‌العمر خواهد بود. براساس نتایج تحقیق، در مورد پویایی‌های یادگیری حدود ۶۰٪ پاسخ‌ها به گزینه‌های "کم" و "خیلی‌کم"، ۲۶/۰۴٪ به گزینه "متوسط" و ۱۳٪ به گزینه‌های بالاتر از متوسط مربوط بود. همان طور که نتایج نشان می‌دهد کیفیت تدریس اساتید در رابطه با مولفه پویایی‌های یادگیری ضعف اساسی سیستم آموزشی را نشان می‌دهد.

امروزه معلم ناگزیر است از آخرین یا جدیدترین فرآورده‌های آموزشی و تکنولوژی آموزشی استفاده کند. براساس نتایج تحقیق، در مورد انتخاب تکنولوژی حدود ۶۲/۳۷٪ پاسخ‌ها به گزینه‌های "کم" و "خیلی‌کم"، ۲۳/۵۶٪ به گزینه "متوسط" و ۱۴/۲۶٪ به گزینه‌های بالاتر از متوسط مربوط بود. با توجه به ضرورت استفاده از تکنولوژی در فرآیندهای آموزشی و نتایج تحقیق که ضعف اساتید را در استفاده از تکنولوژی نشان می‌دهد ما را ناگزیر می‌سازد در رویه‌ها و فرآیندهای آموزشی تجدید نظر نماییم.

ارزش‌یابی، گامی در جهت افزایش کیفیت آموزش و محقق‌کردن اهداف آموزشی است. استفاده از ارزش‌یابی می‌تواند فرآیند یادگیری فراگیران را بهبود بخشد. براساس نتایج تحقیق، در مورد مولفه سنجش و ارزش‌یابی حدود ۶۱/۲۸٪ پاسخ‌ها به گزینه‌های "کم" و "خیلی‌کم"، ۲۸/۲۶٪ به گزینه "متوسط" و ۱۰/۷۴٪ به گزینه‌های بالاتر از متوسط مربوط بود. این موضوع نشان‌دهنده ضعف اساتید در ایجاد یک سیستم منسجم و منظم سنجش و ارزش‌یابی اثربخش است.

از محدودیت‌های این مطالعه نبود پرسش‌نامه استاندارد و دسترسی

به نمونه آماری بود. پیشنهاد می‌شود که کیفیت تدریس اساتید در رویکرد تطبیقی با کشورهای پیشرفته مورد بررسی قرار گیرد تا از این رهگذر بتوان الگویی جامع و کامل از تدریس طراحی و تدوین کرد.

نتیجه‌گیری

کیفیت فرآیند تدریس اساتید در مولفه‌های انتخاب اهداف، مدیریت کلاس‌داری، استراتژی یادگیری، تنظیم محتوی، پویایی یادگیری، انتخاب تکنولوژی و سنجش و ارزش‌یابی در دانشکده پرستاری لامرد از دیدگاه دانشجویان پایین‌تر از حد متوسط است و در وضعیت مطلوبی ارزیابی نمی‌شود.

تشکر و قدردانی: از مسئولین و دانشجویان دانشکده پرستاری تقدیر و تشکر می‌شود.

تاییدیه اخلاقی: موردی توسط نویسندگان گزارش نشده است.

تعارض منافع: موردی توسط نویسندگان گزارش نشده است.

منابع مالی: موردی توسط نویسندگان گزارش نشده است.

منابع

1- Bryman A. Effective leadership in higher education: a literature review. Stud High Educ. 2007;32(6):693-710.
2- Chung BG, Ehrhart MG, Ehrhart KH, Hattrup K, Solamon J. Stereotype threat, state anxiety, and specific self-efficacy as predictors of promotion exam performance. Group Organ Manag. 2010;35(1):77-107.
3- MacDonald JB, Wolfson BJ, Zaret E. Reschooling society: A conceptual model. Washington DC: Association for Supervision and Curriculum Development; 1973.
4- Vlasceanu L, Grunberg L, Parlea D. Quality assurance and accreditation: A glossary of basic terms and and definitions. Bucharest: UNESCO-CEPES; 2007.
5- Karimian H, Naderi E, Attaran M, Salehi K. Internal evaluation as an appropriate approach to improve higher education system; a case study. Educ Strateg Med Sci. 2011;4(2):77-83.
6- Davok DF. Quality in education. Avaliação: revista da avaliação da Educação Superior (Campinas). 2007;12(3):505-13. [Portuguese]
7- D'Andrea V, Gosling D. Improving teaching and learning in higher education: A whole institute approach (Society for research into higher education) 1st edition. Berkshire: Open University Press; 2005.
8- Cheng YC, Tam WM. Multi-models of quality in education. Qual Assur Educ. 1997;5(1):22-31.
9- Pounder J. Institutional performance in higher education: Is quality a relevant concept?. Qual Assur Educ. 1999;7(3):156-65.
10- Jacob BA, Lefgren L. Can principals identify effective teachers? Evidence on subjective performance evaluation in education. J Labor Econ. 2008;26(1):101-36.
11- UNESCO. Higher education and national development in four countries: India, Bangladesh, Thailand and the Philippines. Bangkok: UNESCO Principal Regional Office for Asia and the Pacific; 1988.
12- Gordon M. Between constructivism and connectedness. J Teach Educ. 2008;59(4):322-31.
13- Hasan Tehrani T, Karami Kabir N, Cheraghi F, Bekaian M, Yaghoubi Y. The relationship between emotional intelligence, mental health and academic achievement in Neyshabour nursing students. Nasim-e-Danesh. 2012;20(3):35-42. [Persian]
14- Hassanzadeh R, Motamedi Talavaki MT. the impact on improving the teaching skills of teachers in the use of learning strategies and study patterns of students. Educ Lead Manag. 2012;6(1):41-70. [Persian]
15- Mac Donald J, Wolfson BL, Zaret E. Reschooling society: A conceptual model. Washington DC: Association for Supervision and Curriculum Development; 1999.
16- UNESCO. The new dynamics of higher education and research for societal change and development. Paris, France: World Conference on Higher Education; 2009.
17- Ahmadinejad Z, Ziaee V, Morravedgi A. A survey on student's satisfaction of clinical education and its related factor. Iran J Med Educ. 2002;2(0):15-6. [Persian]
18- Pazargadi M, Sattari S. Assessing the quality of education: The partnership approach to deal with the challenges of higher education management system, non-governmental third millennium. J Educ. 2008;5(17):1-23. [Persian]
19- Ghalavandi H, Beheshtirad R, Ghale'ei A. Investigating the quality of educational services in the University of Urmia through SERVQUAL model. J Manag Dev Process. 2012;25(3):49-66. [Persian]
20- Rahmani R, Fathi Vajargah K. Evaluation of quality in higher education. Educ Strateg Med Sci. 2008;1(1):28-39. [Persian]
21- Enayati T, Zameni F, Nasirpoor Deravi N. Assessing the quality of educational service in Mazandaran University of Medical Sciences using Servqual Model. JHPM. 2013;2(2):32-9. [Persian]
22- Shams L, Mahmoudi S, Maleki MR, Ameli E, Mousavi SM. Educational service quality of Tehran University of Medical Sciences: The students' perspective. RJMS. 2014;21(124):37-46. [Persian]
23- Khorasani G, Mahmoudi M, Vahidshahi K, Shahbaznejad L, Ghafari M. Evaluation of faculty members' and students' attitude towards ambulatory teaching quality. J Mazandaran Univ Med Sci. 2007;17(58):87-100. [Persian]
24- Changyzi Ashtiyani S, Shamsi M. Students viewpoints about quality of educational health-care at Arak University of Medical Sciences in 2009. Res Med Educ. 2011;3(1):17-26. [Persian]
25- Hovida R, Siadat SA, Shaemi Barzoki A. The relationship between the components of a learning organization, and improve the quality of education at the University of Isfahan. Sci J Isfahan Univ. 2007:23(1):119-32.
26- Ylmaz V, Filiz Z, Yapark B. The profitability of customer-targeted quality improvement efforts: An empirical examination. TQM Magazine. 2007;63(3):122-31. [Turkish]
27- Lim D. Quality assurance in higher education: A study of developing countries. England: Ashgate; 2001.